

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Näyttötutkinnon perusteet

KAUPAN ESIMIEHEN ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2013

Määräys 40/011/2013

© Opetushallitus ja tekijät

Määräykset ja ohjeet 2013:44

ISBN 978-952-13-5708-4 (nid.)

ISBN 978-952-13-5709-1 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkójulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2014

MÄÄRÄYS

12.12.2013

40/011/2013

Voimassaoloaika: **1.5.2014 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:

L 631/98, 13 § 2 mom

Kumoo Opetushallituksen määräyksen
10.12.2004 nro 35/011/2004

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

-

KAUPAN ESIMIEHEN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.5.2014 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun perusteiden 10.12.2004 nro 35/011/2004 mukaisesti 30.4.2016 mennessä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Aulis Pitkälä

Opetusneuvos

Minna Bälint

LIITE

Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto 2013

Sisältö

1	Näyttötutkinnot	7
1.1	Näyttötutkintojen järjestäminen	7
1.2	Näyttötutkinnon suorittaminen	7
1.3	Näyttötutkinnon perusteet.....	7
1.4	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
1.5	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa.....	8
1.6	Todistukset	9
1.7	Näyttötutkintoon valmistava koulutus	10
2	Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnon muodostuminen	11
2.1	Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen	11
2.2	Tutkinnon osat.....	11
3	Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	12
3.1	Yksikön toiminnan suunnittelu, toteutus ja seuranta	13
	Ammattitaitovaatimukset	13
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	13
	Ammattitaidon osoittamistavat	15
3.2	Yksikön henkilöstön johtaminen.....	15
	Ammattitaitovaatimukset	15
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	16
	Ammattitaidon osoittamistavat	17
3.3	Yksikön myynnin johtaminen.....	18
	Ammattitaitovaatimukset	18
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	18
	Ammattitaidon osoittamistapa.....	19
3.4	Kehittämiprojektin toteuttaminen.....	19
	Ammattitaitovaatimukset	19
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	20
	Ammattitaidon osoittamistapa.....	20
3.5	Tutkinnon osa yrittäjän ammattitutkinnosta	21
3.6	Tutkinnon osa varastoalan erikoisammattitutkinnosta	21

1 Näyttötutkinnot

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta. Henkilökohtaistamisessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (L 952/2011) 11 §:n säännökset opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista.

Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamista koskevan erillisen määräyksen (43/011/2006).

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyynnö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

Näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11, 13, 13 a ja 16 §:n säännökset.

2 Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnon muodostuminen

2.1 Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen

Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnossa osoitetaan laaja-alaisia taitoja työskennellä kaupan esimiestehtävissä sekä ylläpitää ja kehittää oman yksikön toimintaa ja omaa ammattitaitoa. Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto on tarkoitettu henkilöille, jotka toimivat yksikkönsä esimiehenä ja vastaavat yksikkönsä henkilöstöstä, toiminnasta ja kannattavuudesta sekä osallistuvat liiketoiminnan suunnitteluun.

Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnon suorittaja osoittaa alan ammattityöntekijältä edellytettävän ammattitaidon ja osaamisen tutkinnon osissa Yksikön toiminnan suunnittelu, toteutus ja seuranta; Yksikön henkilöstön johtaminen ja Yksikön myynnin johtaminen. Valinnaisessa tutkinnon osassa tutkinnon suorittaja osoittaa osaamistaan vaihtoehtoisesti

1. toteuttamalla kehittämisprojektin
2. suorittamalla tuotteistamiseen, taloushallintoon, sähköiseen liiketoimintaan, ulkomaankauppaan tai franchisingyrittämiseen kytkeytyvän tutkinnon osan yrittäjän ammattitutkinnosta
3. suorittamalla tutkinnon osan varastoalan erikoisammattitutkinnosta.

2.2 Tutkinnon osat

Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto muodostuu neljästä tutkinnon osasta, joista kolme on pakollisia tutkinnon osia ja yksi on valinnainen tutkinnon osa.

Pakolliset tutkinnon osat:
3.1 Yksikön toiminnan suunnittelu, toteutus ja seuranta
3.2 Yksikön henkilöstön johtaminen
3.3 Yksikön myynnin johtaminen.
Valinnaiset tutkinnon osat, joista valitaan yksi tutkinnon osa:
3.4 Kehittämisprojektin toteuttaminen
3.5 Tutkinnon osa yrittäjän ammattitutkinnosta
3.6 Tutkinnon osa varastoalan erikoisammattitutkinnosta.

3 Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnon järjestämissuunnitelman perusteella henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa aidossa toiminnassa, jolloin tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen.

Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hän myös osoittaa kykynsä kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon.

Arvioijat, jotka on perehdytetty arviointitehtävään, arvioivat tutkinnon suorittajan ammattitaidon tutkintotilaisuuksissa. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen tutkinnon ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Tutkinnon suorittajalle annettava palaute arvioinnista on osa hyvää arviointiprosessia. Palaute voidaan antaa tutkinnon suorittajalle esimerkiksi arviointiesityksen tekemisen jälkeen.

Tutkinnon suorittajalle voidaan antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuorituksiaan suullisesti. Arvioijat kirjaavat keskustelun aikana tehdyt havainnot arviointilomakkeeseen. Näin varmistetaan tutkintosuoritusten kattavuus ja arvioinnin luotettavuus. Tämä mahdollisuus voidaan järjestää tutkinnon osan suorittamisen yhteydessä tai sitten kun kaikki tutkinnon osien suoritukset on tehty.

Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukseen. Kolmikantainen arvioijaryhmä tekee tutkinnon osan kirjallisen arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle sen jälkeen, kun tutkintosuoritukset on tehty kattavasti, luotettavasti ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Kolmikantaisen arvioijaryhmän jäsenet edustavat työnantajia, työntekijöitä ja opettajia.

Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan työelämän tehtävä- ja taitoalueista muodostetut ammattitaitovaatimukset määritellään seuraavilla sivuilla lihavoidulla tekstillä. Sen alla ovat vasemmassa sarakkeessa ammattitaitovaatimuksesta johdetut arvioinnin kohteet, jotka ilmaisevat ne ammattitaidon kannalta keskeiset osaamisalueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Oikeanpuoleiseen sarakkeeseen on kirjoitettu arvioinnin kriteerit, jotka määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason. Näiden perusteella arvioidaan tutkintosuorituksen hyväksyminen. Tutkinnon osan jälkeen kuvataan ammattitaidon osoittamistavat.

3.1 Yksikön toiminnan suunnittelu, toteutus ja seuranta

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- laatia yksikön toimintasuunnitelman
- laatia budjetin
- viedä käytäntöön laatimansa toimintasuunnitelman
- seurata yksikön liiketoiminnan keskeisiä tunnuslukuja ja kehittää yksikön toimintaa.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa laatia yksikön toimintasuunnitelman.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Toimintasuunnitelman laatiminen toimintaympäristölähtöisesti	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• noudattaa annettua visiota, strategiaa ja arvoja yhdessä henkilöstön kanssa• ottaa huomioon toimintaympäristössä erityisesti kilpailijoiden toiminnassa tapahtuvat muutokset• arvioi realistisesti yksikön nykytilan• hyödyntää oman yksikkönsä vahvuuksia suunnitellessaan yksikön liiketoimintaa• kehittää liiketoimintaa määriteltyjen tavoitteiden mukaisesti yhdessä henkilöstön kanssa• huolehtii, että yksikössä noudatetaan turvallisuus- ja viranomaismääräyksiä opastaen niissä henkilöstöä• noudattaa ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävän kehityksen vaatimuksia suunnitellessaan ja johtaessaan yksikkönsä toimintaa

Logistisen prosessin suunnittelu osana toimintasuunnitelmaa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää oman organisaation tai yksikön toiminnanohjausjärjestelmää logistisen prosessin johtamisessa • hyödyntää tuote- ja palveluvalikoiman sekä tilausten seurannassa oleellisia taloudellisia tunnuslukuja • seuraa logististen kulujen vaikutuksia toiminnan tuloksellisuuteen • varmistaa toimitusten katkeamattomuuden, puuttuu poikkeamiin ja tiedottaa tarvittavia tahoja
Tutkinnon suorittaja osaa laatia budjetin.	
Oman yksikön budjetin laatiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii yksikön toimintaan kytkeytyvän toteuttamiskelpoisen budjetin osana toimintasuunnitelmaa • hyödyntää raportointijärjestelmän tuottamia tunnuslukuja budjettia laatiessaan
Tutkinnon suorittaja osaa viedä käytäntöön laatimansa toimintasuunnitelman.	
Toimiminen tuloksellisesti	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • johtaa yksikön toimintaa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti • johtaa yksikkönsä tuloksellisuutta ja kilpailukykyä yhdessä henkilöstön kanssa • johtaa yksikön liiketoimintaa yhteistyössä esimiehensä kanssa • toimii oikea-aikaisesti muutostilanteissa • jakaa vastuuta omalle henkilöstölleen
Viestiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää eri tietolähteitä ja hyödyntää tarvittaessa asiantuntijoita • soveltaa ja muokkaa tietoa ja välittää sitä henkilöstön ja erisidosryhmien käyttöön • toteuttaa säännöllistä palaverikäytäntöä ja viestii päätöksistä • viestii joustavasti suullisesti ja kirjallisesti myös vaativissa työhön liittyvissä tilanteissa suomeksi tai ruotsiksi • selviytyy suullisesti ja kirjallisesti rutiininomaisissa työhön liittyvissä tilanteissa yhdellä vieraalla kielellä
Tutkinnon suorittaja osaa seurata yksikön liiketoiminnan keskeisiä tunnuslukuja ja kehittää yksikön toimintaa.	
Yksikön toiminnan kannattavuuden seuraaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tulkitsee keskeisiä talouden tunnuslukuja ja selvittää niiden taustalla olevat tekijät • hyödyntää organisaation omia raportointijärjestelmiä oman yksikkönsä johtamisessa

	<ul style="list-style-type: none"> • vertaa yksikkönsä tunnuslukuja vastaavien yksiköiden tunnuslukuihin ja hyödyntää saamaansa tietoa yksikkönsä kehittämiseen • analysoi ja raportoi säännöllisesti omalle esimiehelle yksikön toiminnasta ja taloudellisesta tilanteesta yksikön toimintatapojen mukaisesti • viestii säännöllisesti omalle henkilöstölle tuloksen ja kannattavuuden kehityksestä ja niihin vaikuttaneista tekijöistä sekä määrittelee tarvittavat toimenpiteet yhdessä henkilöstön kanssa
Yksikön toiminnan kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • reagoi poikkeamiin ja muutoksiin määritellen tarvittavat toimenpiteet • toteuttaa ja kehittää toiminnan taloudellisuutta kehittäviä yhteisiä toimintatapoja • ohjaa henkilöstöään tietojärjestelmien käytössä ja niiden tuottaman tiedon hyödyntämisessä

Ammattitaidon osoittamistavat

Yksikön toiminnan suunnittelu, toteutus ja seuranta -tutkinnon osassa ammattitaito osoitetaan käytännön työtilanteissa, joissa tutkinnon suorittaja suunnittelee tuloksellista yksikön tai vastaavan organisaation osan toimintaa sekä toteuttaa ja seuraa liiketoimintaa. Ammattitaito osoitetaan päivittäisjohtamistilanteiden lisäksi laatimalla yksikölle toimintasuunnitelma ja yksikön toimintaan kytkeytyvä budjetti. Lisäksi tutkinnon osan suorittaminen edellyttää toiminnan seurannan raportointia organisaation järjestelmiä hyödyntäen.

Tutkinnon suorittajan osaamista arvioidaan monipuolisin menetelmin. Tutkinnon suorittajalle tulee antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuoritustaan muilla itse tuottamallaan dokumenteilla siten, että kriteerien mukainen ammattitaito on mahdollista arvioida.

3.2 Yksikön henkilöstön johtaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- määrittellä työssä tarvittavan osaamisen
- suunnitella ja seurata henkilöstömäärää
- suunnitella ja ohjata päivittäisen työn
- suunnitella oman osaamisen kehittämistä.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa määritellä työssä tarvittavan osaamisen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työtehtävän vaatiman osaamisen määritteleminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää yksikön työkokonaisuudet ja arvioi, mihin suuntaan työtehtäviin liittyvä osaaminen kehitty lähitulevaisuudessa • arvioi yksikön henkilöstön osaamisen nykytilan tunnistuen avainhenkilöt • tarkentaa tarvittaessa henkilöstön toimenkuvat tai vastualueet varmistaen työn jatkuvuuden
Henkilöstön osaamisen arvioiminen ja kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee tarvittavat henkilöstön kehittämistoimenpiteet yksilö- ja yksikkökohtaisesti ottaen huomioon koko organisaatiolle laaditun koulutussuunnitelman hyödyntäen tarvittaessa organisaation asiantuntijoita • seuraa yksikön henkilöstön osaamisen kehittämistä, sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin • päivittää henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelmaa kehityskeskustelujen yhteydessä • suunnittelee ja toteuttaa perehdyttämisen organisaation sekä yksikön toimintatapojen mukaisesti
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja seurata henkilöstömäärää.	
Henkilöstömäärän suunnittelu ja seuranta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • määrittelee liiketoiminnan tavoitteita tukevan henkilöstömäärän huomioiden toimintaympäristön ja kannattavuuden • seuraa henkilöstön määrää ennakoiden muutoksia • tekee tarvittaessa henkilöstön määrää koskevia esityksiä • toteuttaa henkilöstön työajan suunnittelua reagoiden nopeasti muutoksiin • toimii omassa yksikössään voimassa olevan työläinsäädännön, alan työehtosopimuksen ja työsuojelumääräysten mukaisesti
Tutkinnon suorittaja osaa ohjata päivittäisen työn.	
Päivittäisen työn ohjaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • organisoii päivittäisen toiminnan • osallistuu päivittäiseen työskentelyyn oman henkilöstönsä kanssa • edistää omalla esimiestyöllään työhyvinvointia ja työkyvyn ylläpitoa • seuraa aktiivisesti päivittäisrutiinien sekä toimintaprosessien laatua ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin yhteistyössä henkilöstön kanssa

	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa oman henkilöstönsä työajan toteutumista ja arvioi tehtyä työaikaa suhteessa toiminnan tuloksellisuuteen ja kannattavuuteen • hyödyntää henkilöstön vahvuuksia ja kehittämispotentiaalia ottaen huomioon yksilön erilaisuuden • antaa rakentavaa palautetta henkilöstölle yksikön toiminnasta ja tuloksesta • antaa henkilökohtaista ja motivoivaa palautetta työntekijälle suoriutumisesta päivittäisissä työtehtävissä • hyödyntää organisaation kannustejärjestelmiä • hyödyntää toiminnassaan henkilöstönsä osaamista vahvistaen työmotivaatiota sekä sitoutumista • toimii esimiestyössään eettisesti ja vastuullisesti • huolehtii yksikössä organisaationsa työturvallisuusohjeiden mukaisesta toiminnasta
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella oman osaamisen kehittämistä.	
Oman esimiestyön ja toiminnan laadun kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kannustaa henkilöstöä ja omaa esimiestä antamaan palautetta monipuolisesti omasta esimiestyöstään • arvioi realistisesti omaa esimiesosaamistaan eri lähteistä saamansa palautteen perusteella • määrittelee rakentavassa vuorovaikutuksessa henkilöstön ja esimiehensä tukea hyödyntäen esimiestyönsä kehittämiskohteet • kehittää aktiivisesti ja suunnitelmallisesti tapaa toimia esimiehenä • huolehtii työhyvinvoinnistaan huomioiden oman jaksamisensa myös pitkällä tähtäimellä

Ammattitaidon osoittamistavat

Yksikön henkilöstön johtaminen -tutkinnon osassa ammattitaito osoitetaan käytännön työtilanteissa, joissa suunnitellaan ja seurataan yksikön tai vastaavan organisaation osan henkilöstötilannetta ja organisoidaan päivittäisiä työtehtäviä. Tutkinnon suorittaja laatii yhteenvedon kehityskeskusteluista, henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelman ja huolehtii niiden toimeenpanosta ja kehittämisestä yksikössä. Lisäksi tutkinnon suorittaja laatii kehittämissuunnitelman omalle esimiestyölle.

Tutkinnon suorittajan osaamista arvioidaan monipuolisin menetelmin. Tutkinnon suorittajalle tulee antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuoritustaan muilla itse tuottamallaan dokumenteilla siten, että kriteerien mukainen ammattitaito on mahdollista arvioida.

3.3 Yksikön myynnin johtaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- tunnistaa asiakastarpeet
- toteuttaa myyntiä yhdessä henkilöstön kanssa
- kehittää yksikön tuloksellisuutta.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa tunnistaa asiakastarpeet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakastiedon hallinta	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• hankkii asiakastietoa monipuolisesti eri tietolähteistä ja välittää sitä eteenpäin organisaatiossa• luo toteuttamiskelpoisia toimintamalleja nykyisten asiakassuhteiden syventämiseksi ja edistää uusien asiakkaiden syntymistä keräämänsä tiedon ja organisaation strategian mukaisesti
Tuote- ja palvelu valikoiman kehittäminen ja toteuttaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• tekee tai ehdottaa tuote- ja palvelupäätöksiä määriteltyjen asiakastarpeiden ja asiakkaiden mukaisesti• ottaa huomioon tuote- ja palveluvalikoiman kysynnän kausivaihtelut ja alueelliset tekijät• seuraa yhdessä henkilöstön kanssa tuote- ja palveluvalikoimaa ja reagoi muutoksiin• reagoi tuote- ja palveluvalikoimassa toimintaympäristön muuttuessa• välittää saamansa asiakaspalutteen organisaation toimintatapojen mukaisesti• kannustaa henkilöstöä havainnoimaan asiakkaiden ostokäyttäytymistä
Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa myyntiä yhdessä henkilöstön kanssa.	
Myyntin toteuttaminen yhdessä henkilöstön kanssa	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• seuraa ja analysoi asiakaskäyttäytymistä ja reagoi yksikkönsä myyntiä edistävästi• seuraa ja analysoi kilpailijoiden toimenpiteitä ja reagoi yksikkönsä myyntiä edistävästi mukaan lukien markkinointitoimenpiteet• viestii säännöllisesti henkilöstölle suunnitellut markkinointi- ja myynninedistämistoimenpiteet• toteuttaa myynnin ja palvelut yhdessä henkilöstön kanssa yksikön toimintasuunnitelman mukaisesti• toteuttaa ja kehittää asiakkaita yhdessä henkilöstönsä kanssa

	<ul style="list-style-type: none"> • tekee yhteistyötä tavarantoimittajien ja muiden sidosryhmien kanssa myynnin toteutuksessa • edellyttää, että henkilöstö toimii myyntitilanteissa sovellettavien säädösten mukaisesti
Tutkinnon suorittaja osaa kehittää yksikön myyntiä ja asiakaspalvelua.	
Myynnin ja asiakaspalvelun kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kerää palautetta myynnin ja palvelun toimivuudesta ja asiakas-tyytyväisyydestä • analysoi myynnin ja palvelun toteutumista omien havaintojen sekä raporttien ja tunnuslukujen avulla tehden toimintaa ohjaavia muutosehdotuksia • analysoi kerättyä asiakaspalautetta järjestelmällisesti sekä määrittelee jatkotoimet ja aikataulun tarvittavalle toiminnalle ja seurannalle • vastaa reklamaatioiden hoidosta organisaation toimintatapojen mukaisesti • laatii yksikön myynnin kehittämissuunnitelman tehtyjen analyysien pohjalta

Ammattitaidon osoittamistapa

Yksikön myynnin johtaminen -tutkinnon osassa ammattitaito osoitetaan käytännön työtehtävissä, joissa tutkinnon suorittaja kehittää tuote- ja palveluvalikoimaa ja toteuttaa yksikön myyntiä yhdessä henkilöstön kanssa tunnistetun asiakastarpeen perusteella. Tutkinnon suorittaja laatii yksikölle myynnin kehittämissuunnitelman.

Tutkinnon suorittajan osaamista arvioidaan monipuolisin menetelmin. Tutkinnon suorittajalle tulee antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuoritustaan muilla itse tuottamillaan dokumenteilla siten, että kriteerien mukainen ammattitaito on mahdollista arvioida.

3.4 Kehittämisprojektin toteuttaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella ja toteuttaa kehittämisprojektin
- raportoida ja arvioida kehittämisprojektin.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja toteuttaa kehittämisprojektin.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kehittämisprojektin suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • rajaa yksikön toiminnasta keskeisen kehittämiskohteen tavoitteineen yhteistyössä esimiehensä kanssa • määrittelee projektin kannalta keskeiset resurssit • määrittelee tehtävät ja vastuut toimijoille • laatii toteuttamiskelpoisen projektisuunnitelman huomioiden projektin riskit • kokoaa tarvittaessa ohjausryhmän kehittämisprojektin toteuttamisen tueksi
Kehittämisprojektin toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää kehittämisprojektin yhdessä henkilöstön kanssa • jakaa vastuut • johtaa projektin toteutusta • tekee tarvittaessa korjaavat toimenpiteet • viestii projektista ja sen etenemisestä ja vaikutuksista esimiehelleen ja tarvittaessa ohjausryhmälle
Tutkinnon suorittaja osaa raportoida ja arvioida projektin sekä määrittellä jatkotoimenpiteet.	
Kehittämisprojektin raportointi ja viestiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi kriittisesti kehittämisprojektin toteutumista ja tulosten hyödyntämismahdollisuuksia • viestii projektin tuloksista esimiehelle ja tarvittaessa muille määritellyille tahoille • määrittelee mahdolliset jatkokehittämisen tarpeet • viestii uusien toimintatapojen siirtymisen käytäntöön

Ammattitaidon osoittamistapa

Kehittämisprojektin toteuttaminen -tutkinnon osan tutkintotilaisuudet kytkeytyvät yksikössä toteutettavan kehittämisprojektin suunnitteluun, toteutukseen ja seurantaan. Kirjallisesti tutkinnon suorittajan laatii suunnitelman kehittämisprojektille, selvityksen uusien toimintatapojen käytäntöön siirtämisestä ja jatkokehittämisen tarpeista. Lisäksi tutkinnon suorittaja osoittaa edellytyksensä kehittämisprojektin toteuttamisessa haluamallaan tavalla, suullisesti tai kirjallisesti siten, että tutkinnon osan voidaan luotettavasti arvioida. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuoritustaan muilla itse tuottamallaan dokumenteilla siten, että kriteerien mukainen ammattitaito on mahdollista arvioida.

3.5 Tutkinnon osa yrittäjän ammattitutkinnosta

Tutkinnon suorittaja voi sisällyttää kaupan esimiehen erikoisammattitutkintoon valinnaiseksi tutkinnon osaksi jonkin seuraavista yrittäjän ammattitutkinnon tutkinnon osista:

- Tuotteistaminen
- Taloushallinto
- Sähköinen liiketoiminta
- Ulkomaankauppa
- Franchisingyrittäminen.

Todistuksen edellä lueteltujen tutkinnon osien suorittamisesta antaa Yrittäjyysalan tutkintotoimikunta tai Examenskommissionen inom företagarbranschen och företagsekonomi, jonka toimialaan yrittäjän ammattitutkinto kuuluu. Myyntityön ja markkinointiviestinnän tutkintotoimikunta tunnustaa tutkinnon osan osaksi kaupan esimiehen erikoisammattitutkintoa todistuksen perusteella.

3.6 Tutkinnon osa varastoalan erikoisammattitutkinnosta

Tutkinnon suorittaja voi sisällyttää kaupan esimiehen erikoisammattitutkintoon valinnaiseksi tutkinnon osaksi tutkinnon osan varastoalan erikoisammattitutkinnosta. Todistuksen tutkinnon osien suorittamisesta antaa Varastoalan tutkintotoimikunta, jonka toimialaan varastoalan erikoisammattitutkinto kuuluu. Myyntityön ja markkinointiviestinnän tutkintotoimikunta tunnustaa tutkinnon osan osaksi kaupan esimiehen erikoisammattitutkintoa todistuksen perusteella.

Painettu
ISBN 978-952-13-5708-4
ISSN 1798-887X

Verkkojulkaisu
ISBN 978-952-13-5709-1
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet